

nekoliko nejasen, vendar korektno opravljen. Prav tako je v plug vpreženo govedo namesto v blatno njivo - kljub tepežu - raje zavilo v gozd, kar je pač bila, spričo dvaindvajsetih brucov na približno petih kvadratnih metrih, neobvladljiva situacija.

Sklepni govor je bil izvršen neposredno pred vhomom v krčmo, nadaljnja zabava pa je potekala za nekatere do jutra, za druge pa se je končala prej, pač odvisno od posameznika.

EPILOG

Brucovanje smo torej izpeljali skoraj tako, kot smi si zamislili. Nekoliko megleno in mogoče nedosledno je bilo dejstvo, da so bili bruci že zaprti v štalno (nad vrati sanitarij je bil tudi tak napis), niso pa še bili obredno transformirani v govedo. Problem je bil zgolj praktičnega značaja. Spričo upornosti in pogumnosti brucov (ali pa nezadostne avtoritarnosti z naše strani) jim opreme nismo mogli nadeti prej kot neposredno pred začetkom obreda, ker bi jo uničili. Nagovor brucem ni bil napisan, temveč v celoti improviziran. To bi raje kot pomanjkljivost imenoval prednost, ker se je govornik¹⁴ izkazal v vsej divjosti in nepopustljivosti. Obe sta po mojem mnenju v celotnem procesu manjkali, zato je bil vsaj ta drobec dobrodošel in pohvale vreden. V načrtu je bila tudi originalna oprema za nekaj pastirjev, vendar je spričo navezanosti last-

nikov na lastno muzealijo slednjič nismo uspeli dobiti. Od brucov smo se tako sami razlikovali po tem, da smo v rokah skoraj vsi nosili leskove šibe. Edino pastirica, ki je molzla, je nosila še ruto in predpasnik, za molžo pa uporabljala posebno posodo, t. i. žehar.

Stanje brucov po koncu uradnega dela je bilo dobro. Nobenih resnih poškodb (klobasice od šibe tako ne štejejo), nobene posebne utrujenosti, niti jeznih obrazov, le zelene packe na čelu so še spominjale na tisto, zaradi česar smo si jih drugi letniki takrat tako želeli videti Pri Juriju v Kamniški Bistrici.

Da smo za postopek izbrali to temo, je pač zgolj naključje. Okvir, v katerega je zavita iniciacijska funkcija brucovanja, bi bil namreč lahko kakršenkoli, da je bil ravno tak, kot je bil, pa gotovo kaže tudi na predstave o današnji etnološki stroki v študentskih krogih.

Za konec naj še omenim, da se je kasneje nekaj brucov začelo udeleževati naših mini projektov, kar nas navdaja z zadovoljstvom. Več ko bo zanimanja za delovanje KAO Bizeljc, bolj tehtnen bo razlog, da bo ta dobival določnejšo in bolj jasno formo. Zato tako udeležbo pri morebitnih prihodnjih projektih kot ideje za delovanje KAO Bizeljc sprejemamo - za zdaj kar v Bizeljskem hramu.

Za ideje in informacije se zahvaljujem Alenki Vidmar (4. letnik) in Mojci Ramšak.

PREDLOGA ZA PODELITEV PRIZNANJ OB 75-LETNICI UNIVERZE

Dekanatu FF

Udeleženci na kolegiju Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo smo dne 14. 9. 1994 soglasno sklenili, da predlagamo podelitev priznanja ob 75-letnici Univerze v Ljubljani red. prof. dr. **Slavku KREMENŠKU**.

Ta naš predlog utemeljujemo z naslednjim:

- Prof. Kremenšek deluje na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo od septembra 1960. V naziv rednega profesorja za občo in neevropsko etnologijo je bil prvič izvoljen leta 1980. V celotnem obdobju delovanja na oddelku je bil večkrat tudi predstojnik oddelka. Odlično je usmerjal delo oddelka in posredno tudi celotne etnološke vede.

- Aktivno je deloval in še deluje v najrazličnejših fakultetnih komisijah in odborih, bil pa je tudi član univerzitetnih komisij. Del svojega znanstvenega prizadevanja je posvetil tudi Univerzi in njeni zgodovini ter napisal temeljno delo Študentsko gibanje med obema vojnama na ljubljanski univerzi.

- Etnološko vedo je zastopal v nekdanjem skladu B. Kidriča, v Raziskovalni skupnosti, predvsem pa kaže podčrtati, da sodi med ustanovitelje Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete.

- Ime prof. dr. Kremenška je odločilno povezano s sodobnim razvojem etnološke vede v Sloveniji od šestdesetih let dalje. Oblikoval je njene teoretične okvire ter kot prvi začel svoje lastno raziskovanje in tudi raziskave svojih kolegov (predvsem tudi študentov) usmerjati na področja raziskovanja sodobnosti, vprašanj mestne ali urbane etnologije in delavske kulture.

- Bil je nosilec in koordinator največjega dosedanjega projekta v etnološki vedi, in sicer Etnološke topografije slovenskega etničnega ozemlja ter njenega prvega dela, ki ga predstavlja 11 zvezkov vprašalnikov. Pri tem delu je sodelovalo največje število slovenskih etnologov, različne starosti

¹⁴ Govornik je bil prav tako Urh Vrenjak.

in predvsem tudi različnih metodoloških pogledov.

- Nekako logično nadaljevanje tega dela je bil projekt Način življenja Slovencev v 20. stoletju, v okviru katerega še vedno izhajajo monografske topografije za posamezne občine. Tudi v tem projektu je prof. Kremenšek združil veliko število etnologov in predvsem študentov.

- Bil je tudi prvi, ki je v našo vedo uvedel in teoretsko utemeljil pojem "način življenja".

- Pri človeku s tako obsežnim in temeljitim področjem delovanja, kot ga je razvil prof. Kremenšek, vedno obstoji nevarnost, da se kaj izpusti ali prezre. Zato menimo, da je treba pri predlogu za priznanje zlasti še poudariti profesorjevo človeško veličino, izrazito pokončnost in ustvarjalno kritičnost. V celotni etnološki vedi velja za simbol poštenega človeka, izreden ugled pa ima tudi v mednarodni strokovni javnosti.

Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo (izr. prof. dr. Janez Bogataj, predstojnik)

Dekanatu FF

Udeleženci na kolegiju Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo smo dne 14. 9. 1994 sklenili, da predlagamo podelitev naziva "zaslužni profesor" red. profesorju v pokoju dr. **Vilku NOVAKU**, slovenskemu etnologu.

Ta naš predlog utemeljujemo z naslednjim:

- Prof. dr. Vilko Novak se je rodil 28. 4. 1909 v Beltincih. Diplomiral je na Filozofski fakulteti v Ljubljani iz zgodovine južnoslovanskih jezikov s slovenskim jezikom (1933) in iz etnologije (1947). Leta 1947 je doktoriral iz etnologije z doktorsko nalogo Ljudska prehrana v Prekmurju. Po službovanjih na srednjih šolah je bil med letoma 1948 in 1955 višji asistent in nato asistent v Seminarju za etnologijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Do leta 1973 je bil izredni, do upokojitve leta 1976 pa redni profesor za etnologijo na tem oddelku.

- Njegovo raziskovalno delo na področju etnologije se začne na začetku tridesetih let z raziskavami ljudske prehrane v Prekmurju. Kasneje se je posvetil preučevanju sestave in zgodovine preučevanja slovenske ljudske kulture, zgodovine živinoreje itn. Zlasti se je poglobil v raziskovanje številnih avtorjev, ki so sooblikovali zgodovino etnološke misli na Slovenskem. Ta njegova preučevanja so natisnjena v knjigi Raziskovalci slovenskega življenja, spoznanja o sestavi in značaju slovenske ljudske kulture pa je strnil v delu Slovenska ljudska kultura (1960). Znanstvene razprave in študije je objavljaj tudi v številnih uglednih evropskih in svetovnih etnoloških revijah in zbornikih, slovensko etnološko vedo pa je zastopal na mnogih strokovnih srečanjih v tujini in v najrazličnejših delovnih skupinah.

- Pomembno je Novakovo prizadevanje na področju pedagoškem področju, to je v vzgoji etnološkega naraščaja. Svojim študentom

je posredoval zares široko znanje, ne le o domači stroki, ampak tudi primerjalno v evropskih okvirih. Vsi tisti njegovi diplomanti, ki so imeli priložnost sodelovati tudi v mednarodnih okvirih, so bili tako pogosto deležni številnih pohval in ocen, češ, "to so pa Novakovi študentje iz Slovenije".

- Prof. Novak je bil vrsto let edini učitelj za etnologijo na naši univerzi, predvsem pa prvi, ki je po odhodu prof. Nika Županiča postavil temelje regionalni etnologiji in pravemu etnološkemu raziskovanju, s terenskim delom in drugimi metodami etnološkega raziskovalnega dela. Študente je že v šestdesetih letih enakovredno vključeval v raziskovalno delo, in sicer v obsežni projekt takratnega Jugoslovanskega etnološkega atlasa. Prav tako je študentom omogočal tudi udeležbo na mednarodnih etnoloških šolah v nekaterih evropskih državah.

- Poleg velikih pedagoških zaslug prof. Novaka ne moremo mimo njegovih prizadevanj na področju predmetnega opredeljevanja stroke in etnološke teorije. Tako je bil prvi, ki je napisal metodološke in metodične okvire stroke. Razširil je etnološka preučevanja iz podeželja tudi v mestna in trška okolja ter iz tako imenovane preteklosti tudi v sedanost. Čeprav je pri tem šlo za postavitev le teoretičnih izhodišč, je prof. Novak postavil temelj, iz katerega se je stroka metodološko in tudi dejansko oz. praktično razvijala tudi v te nove smeri.

- Ko je prof. Novak postal v štud. letu 1955/56 docent in kasneje profesor, se je močno razširil obseg predavanj in vaj. Poleg predavanj o obči etnologiji je uvedel sistematičen kurz o etnologiji južnih Slovanov in o etnologiji narodov Evrope. Za predavanja iz neevropske etnologije je pridobil zunanega predavatelja iz Zagreba.

Prof. Novak je bil mentor številnim študentom na podiplomski in doktorski stopnji, sloves in veljava ljubljanske etnologije pa je vodila tudi mnoge posameznike iz drugih predelov nekdanje Jugoslavije, da so prijavljali in zagovarjali svoja magistrska ali doktorska dela v Ljubljani.

V našem utemeljevanju nismo omenili delovanja prof. Novaka tudi na področju slavistike, ki se mu poleg etnologije posveča tudi še danes. Iz povedanega je razvidno, da upokojeni profesor dr. Vilko Novak vsekakor sodi med tiste, ki ne le zaslužijo, ampak - preprosto povedano - sodijo v skupino tistih, ki že imajo naziv "zaslužni profesor". Etnološka veda se je pravzaprav začela resneje razvijati po drugi vojni prav s profesorjem Novakom.

Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo (izr. prof. dr. Janez Bogataj, predstojnik)

PRIPIS UREDNIŠTVA:

Dr. Vilko NOVAK in dr. Slavko KREMENŠEK sta prejela nagradi 2. 12. 1994.

ČESTITAMO!